

Migrations germaniques

Les Germains étaient établis originairement en Scandinavie. Par la suite, beaucoup d'entre eux émigrèrent en Allemagne et de là se répandirent vers l'est et vers l'ouest.

Les Germains comprenaient de très nombreuses branches. Les plus importantes étaient, à l'ouest, les Francs et les Saxons, et à l'est, les Burgondes et les Vandales.

Les Germains étaient essentiellement campagnards. Les tribus de l'ouest cultivaient le sol; celles de l'est élevaient des troupeaux.

Les premiers écrivains romains ont dit des Germains que c'étaient de vrais barbares. Plus tard, l'historien Tacite, qui vivait au 1er siècle après J.-C., les décrit comme une race de nobles sauvages dont les Romains pouvaient envier le genre de vie. La vérité se trouve entre ces deux extrêmes. Sans doute, les Germains ne possédaient pas les luxueuses habitations des Romains, mais leurs maisons de campagne étaient du type que l'on trouve encore aujourd'hui en Scandinavie. Leurs lois et coutumes étaient sages et sensées, fort bien adaptées à leurs besoins. Leurs champs étaient répartis entre les familles, tandis que les forêts et les prairies appartenaient à la communauté. En temps de paix, la justice était entre les mains d'une assemblée d'hommes libres, mais la vengeance personnelle des injures était laissée aux individus.

Les Romains ne purent venir à bout des Germains; ils se contentèrent de les maintenir au-

delà du Rhin. Mais, au 3e et au 4e siècle, les peuples germaniques réussirent à s'infiltrer dans l'empire romain. L'invasion la plus pacifique fut peut-être celle de quelques dizaines de milliers de Visigoths venus de la Transylvanie. Battus par les Huns qui venaient d'Asie, ils demandèrent à l'empire romain un asile qui leur fut accordé.

Les Germains qui habitaient l'empire romain devenaient souvent d'excellents citoyens, et beaucoup d'entre eux combattirent même aux côtés des Romains pour défendre l'empire. Mais celui-ci était affaibli, et quand les tribus germaniques l'attaquèrent de front en 406, elles rencontrèrent peu de résistance. Le pouvoir passa aux mains de chefs barbares.

En 439, les Vandales, venant d'Espagne, s'emparèrent de Carthage, centre d'approvisionnement en froment de la ville de Rome, et ils en firent rapidement une base maritime. En 430, les Romains firent appel aux Huns pour défaire les Burgondes à Worms. Quelques années plus tard, la grande invasion des Huns conduite par Attila contribua encore à miner la puissance de Rome.

Par la suite, les Huns ne jouèrent plus un grand rôle dans l'histoire du monde occidental. A leur place, les Germains, autrefois méprisés, devinrent les maîtres de l'Europe.

En haut : le char solaire de Trundholm, 1100 av. J.-C. (musée national de Copenhague). Un disque en bronze incrusté d'or repose sur l'axe du char tiré par un cheval de bronze.

Au milieu : cet alphabet s'appelle futhark, du nom de ses six premières lettres (le th est compté pour une lettre). Il constitue l'écriture runique, employée par les anciens Germains.

En bas : une ferme chez les anciens Germains.

ZIJ, DIE ROME OMVERWIERPEN

Over de vroege geschiedenis van de Germaanse volkeren weet men weinig meer, dan dat ze oorspronkelijk in Scandinavië gevestigd waren. Velen van hen weken uit naar Duitsland, om zich vandaaruit naar het oosten en het westen te verspreiden.

Er ontstonden vele, verschillende volksstammen, die op verschillende tijden en plaatsen met andere namen werden aangeduid. Hierdoor wordt het moeilijk, hun juiste bewegingen in bijzonderheden te volgen, zelfs niet indien er betrouwbare documenten over bestaan. Maar we weten toch, dat in het westen de belangrijkste volkeren de Saksen en de Franken waren, in het oosten vooral de Goten, Bourgondiërs en Vandalen.

Het leven van al deze volkeren verschilde onderling niet zoveel omstreeks de tijd, dat de Romeinen hun macht ver over westelijk Europa uitbreidden. In hoofdzaak bestonden ze alle uit plattelandbewoners, die een echte afkeer voor steden schijnen te hebben gehad. Weinige van hun nederzettingen waren dan ook groter dan kleine dorpen. De westelijke volksstammen bestonden voornamelijk uit landbouwers, de oostelijke echter uit schaapherders en veehoeders.

Eerst toen de Romeinen Gallië binnenvielen, kwamen ze in aanraking met deze volkeren. Eerst meenden de Romeinse geschiedschrijvers, dat het gewoon barbaren waren. De geschiedschrijver Tacitus, die in de eerste eeuw na Christus leefde, schreef over hen op sentimentele wijze, alsof de Romeinen het leven van deze edele wildemannen best konden benijden.

Waarschijnlijk ligt de waarheid ergens tussen deze twee uitersten in. De Germanen uit die tijd bezaten zeker niet één van de weelderige gebouwen, waarop de Romeinen zich konden beroemen, maar ze woonden in stevig gebouwde huizen, waarvan het type nog wel in sommige delen van Scandinavië te vinden is. Een hoogontwikkeld wettenstelsel, zoals dat van de Romeinen, bezaten ze evenmin, maar hun eigen wetten en gebruiken waren eenvoudig, redelijk en aangepast aan hun behoeften. De bebouwde velden waren het eigendom van de afzonderlijke families, terwijl wouden en weilanden aan de hele gemeenschap behoorden. In vreedstijd werd de rechtspraak in het algemeen door een vergadering

van vrije mannen uitgeoefend, maar de wraakneming wegens persoonlijke belediging liet men aan het individu over.

Omdat de Romeinen er niet in geslaagd waren deze volkeren te overwinnen, trachtten ze hen gedurende lange tijd in het gebied tussen de Rijn en de Donau vast te houden. Maar van het einde van de vierde eeuw af begonnen Germaanse stammen in steeds toenemende aantallen het Romeinse Rijk binnen te dringen. De belangrijkste vredelievende invasie was misschien wel die van de Visigoten, die met tienduizenden uit Transsylvanië kwamen. Ze vroegen bescherming op Romeins grondgebied, omdat ze zelf door de uit Azië aanstormende Hunnen verslagen waren, en hun verzoek werd ingewilligd. Van toen af ging het binnendringen van de Germanen in bijna alle delen van het Romeinse Rijk voort. De Germanen die op Romeins gebied woonden, werden dikwijls uitstekende burgers en velen vochten zelfs mee om het rijk te verdedigen. Maar in feite ging de plaatselijke macht geleidelijk van Romeinse in Germaanse handen over. Toen Germaanse stammen die buiten het Rijk leefden, rechtstreekse aanvallen gingen ondernemen, was de tegenstand niet zo krachtig. In 439 veroverden de Vandalen vanuit Spanje de stad Carthago, het centrum van de Romeinse tarweschuur, en ze bouwden vlug een machtige vloot op, die deze stad tot basis had. In 430 moesten de Romeinen de Hunnen gebruiken om het Bourgondische koninkrijk Worms te verslaan. En toch betekende enkele jaren later voornamelijk de grote inval van de Hunnen, onder Attila, de uiteindelijke ineenstorting van de Romeinse macht.

Nadien speelden de Hunnen geen grote rol in de geschiedenis van de westelijke wereld. Daarentegen werden de eens zo misprezen Germaanse volkeren de nieuwe meesters van Europa. De Visigoten heersten over het grootste deel van Spanje, de Franken werden de meesters van Frankrijk, bijna heel het huidige België, Nederland en het Rijnland, de Ostrogoten op hun beurt vestigden hun macht in Italië en in een uitgestrekt gebied ten noorden en ten oosten daarvan.

Boven: Germaans "zonnerad" uit brons en goud op een bronzen modelwagen (nu tentoongesteld in het Nationaal Museum te Kopenhagen). Het werd te Trundholm (Seeland) gevonden, en dateert van vóór 1100 vóór Christus. **Onder:** De arbeid op een oude Germaanse hoeve. **Midden:** Runenalfabet, vroeger in Scandinavië gebruikt.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.